

Marina Fomienkowa

Białoruski Uniwersytet Państwowy
Mińsk

Środki intensyfikacji nauczania języków obcych

Język jest narzędziem poznania. Głównym stymulatorem procesu opanowania języka obcego zawsze była i pozostaje potrzeba praktyczna, np. możliwość otrzymania informacji za pomocą tego lub innego języka obcego.

Procesy zachodzące w naszym społeczeństwie wymagają od młodzieży nie tylko profesjonalizmu w swojej dziedzinie, ale i biegłego władania językiem obcym. W związku z tym wzrasta rola wykładowców dyscyplin lingwistycznych. Ale złożoność zawodowego postępowania werbalnego i niewerbalnego tkwi w fakcie, że łączy ono dwa procesy: działalność skierowaną na nauczanie języka obcego (stosunki „subiekt – obiekt”) i akt komunikacyjny (stosunki „subiekt – subiekt”). To stawia wykładowcom wysokie wymagania. Wykładowca samodzielnie wybiera środki intensyfikacji nauczania, kreuje, jak reżyser, atmosferę swoich lekcji.

Pod pojęciem „nauczanie intensywne” rozumiemy nauczanie sprzyjające przyspieszonemu procesowi poznawczemu. Nauczanie intensywne aktywizuje możliwości grupy przez aktywizację możliwości osoby.

W niniejszym tekście przedstawiam zabiegi mające na celu wdrażanie osiągnięć **programowania neurolingwistycznego** (PNL) do nauczania języka obcego. Dwadzieścia lat temu naukowcy amerykańscy Richard Bendler i John Grinder wypracowali metody doskonalenia umiejętności komunikatywnych. Wkrótce zastosowali ją psychologowie i psychoterapeuci. Obecnie PNL jest używana w nauczaniu intensywnym, psychoterapii, technikach *public relations*, reklamie.

Brak znajomości przez partnerów aktu komunikacyjnego sposobów działania reguł motywacji wpływa na skuteczność opanowania materia-

lu. Metodyka programowania neurolingwistycznego zaleca formułowanie celów każdej lekcji. Cele stawia nie tylko wykładowca, ale i student. W ten sposób student nie wchłania pasywnie informacji, jaką podaje lektor, ale bierze odpowiedzialność za przyswojenie sobie materiału.

Następnym etapem jest neutralizacja metamodelu (terminy PNL). Na przykład: wydaje się, że „nauczyć się języka obcego jest trudno, bo nie mam zdolności”. Studenci Słowianie często z kolei uważają, że język polski jest bardzo podobny do ojczystego, toteż nauczyć się go będzie łatwe. Taki metamodel (nastawienie psychologiczne) prowadzi do rozczarowania i apatii, gdy rezultatu nie uda się osiągnąć w krótkim terminie. Wykładowca powinien przewidywać takie nastawienia. Skutecznym zabiegiem motywacyjnym jest porównanie fragmentów różnych językowych obrazów świata. Na przykład, można proponować studentom określenie semantyki następujących zdań:

Меня зовут. Мене зовуць.

Мам на імя.

W pierwszym wypadku, w językach rosyjskim i białoruskim występują takie oto znaczenia:

a) „nie sam wymieniam swoje imię”,

b) „żeby moje imię zostało wymienione, potrzebny jest ktoś inny”.

Wskaźnikiem tych znaczeń jest czasownik trzeciej osoby liczby mnogiej. Teraz przyjrzyjmy się znaczeniu zdania polskiego:

Мам на імя.

Semantyka zdania: ja jestem, istnieję, niezależnie od tego, czy ktoś wymieni moje imię, czy nie.

Wskaźnikiem tego znaczenia jest czasownik *mieć* w formie pierwszej osoby liczby pojedynczej.

Po określeniu znaczenia zdań zwracamy uwagę studenta na różnicę mentalności tak bliskich narodów. Ten zabieg jest bardzo skuteczny. Student nie mechanicznie, a twórczo uczy się reguł gramatyki i nowych wyrazów, próbuje samodzielnie znajdować przykłady odzwierciedlające różnicę między mentalnościami narodów. Zabieg ten pomaga zaradzić w przełamaniu „bariery psychologicznej”. A według profesora Ł. Szczerby natura „bariery psychologicznej” polega na tym, że mówi w języku ojczystym, komunikując się przede wszystkim zwracając uwagę na treść. Forma jest jakby na drugim miejscu. Zwracamy na nią uwagę dopiero wtedy, kiedy wypowiedź zawiera jakiś błąd. W początkowym okresie nauczania języka obcego trudność polega na tym, że dla fortnej komunikacji w języku obcym trzeba jednocześnie zrozumieć, o czym chodzi w wypowiedzi i za pomocą czego wypowiedź jest kreowana. Problem więc tkwi w niedoskonałości pamięci. I na lekcjach wykładow

dyscyplin lingwistycznych nie tylko podaje materiał językowy, ale i uczy zabiegów skutecznego zapamiętywania. Badacz U. Riwers stwierdza: „Jeżeli wykładowca chce osiągnąć sukcesy w nauczaniu języka obcego, powinien rozumieć, jak niepewni są studenci w początkowym okresie. Wykładowca powinien pobudzać pewność w uczniach”. PNL proponuje różnorakie techniki. Zwraca uwagę na przydatność różnego rodzaju gier. Na przykład gra „bryłka śniegu”: każdy student powtarza wyrazy wymienione przez kolegów i dodaje własny. Gra rozwija pamięć i pozwala w wesołej atmosferze nauczyć się nowych wyrazów.

Do nauczania intensywnego potrzebne są teksty emocjonalne i zrozumiałe dla studentów. K. Lewitan podał tematy takich tekstów: polityka, biznes, sztuka, sport, swoboda i kontrola, sukces i cena sukcesu, miłość i nienawiść.

Fortunny wykładowca zawsze pamięta, że wychowuje i uczy nie tylko informacja. „Brytyjskie Czasopismo Psychologii Społecznej i Klinicznej”¹ podaje następujące wartości: 55% oddziaływania na słuchacza to gesty, kontakt oczyma, 38% – głos i tylko 7% – treść wypowiedzi.

¹ „Brytyjskie Czasopismo Psychologii Społecznej i Klinicznej” 1970, T. 9.